

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, dr. Maklári Iván (Dr. Maklári Iván Ügyvédi Iroda) ügyvéd és Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Galambos Károly ügyvéd) által képviselt I.r. és II.r. felperesnek dr. Bacsó Anita jogtanácsos által képviselt **közigazgatási és igazságügyi miniszter** (1055 Budapest, Kossuth L. tér 4.) I.r., az Országos Igazságszolgáltatási Hivatal Jogi Képviseleti Főosztály (1055 Budapest, Szalay u. 16., ügyintéző: dr. Poronyi Györgyi) által képviselt Fővárosi Bíróság (1055 Budapest, Markó u. 27.) II.r., Mihály Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mihály Róbert ügyvéd) által képviselt **Magyar Bírósági Végrehajtói Kamara** (1138 Budapest, Váci út 201.) III.r. és a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (dr. Szakál Róbert ügyvéd Dr. Szakál Róbert Ügyvédi Iroda) által képviselt Magyar Állam IV.r. alperes ellen **kártérítés** iránt indított perében a Pest Megyei Bíróság 2010. november 8. napján 14. P. 29.066/2008/27. számon kijavított 2010. május 26. napján kelt 14. P. 29.066/2008/20. számú ítélete ellen az I.r. felperes 2010. július 5. napján 22. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti. Az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és a II. rendű alperes javára a perköltség megfizetése alól az I. rendű felperest mentesíti. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 32.900 (harminckettőezer-kilencszáz) forint, a III. és IV. rendű alpereseknek személyenként 32.900 (harminckettőezer-kilencszáz) Ft + áfa másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy az államnak az adóhatóság felhívására az ott írt időben és módon fizessen meg 39.500 (harminckilencezer-ötszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperesek 2008. október 14. napján előterjesztett keresetlevelükben egyetemlegesen kérték kötelezni az alpereseket az I. és II.r. felperes javára személyenként 657.653 Ft, ennek 2001. augusztus 1. napjától a Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata és perköltség megfizetésére. Előadták, hogy a 2005. augusztus 12. napján elhunyt édesanyjukat érintő ügyben 1999-ben végrehajtási eljárást kezdeményeztek. Az eljáró önálló bírósági végrehajtó, **B.Sz.** a befolyt árverési vételárból a felperesek édesanyját megillető 1.315.306 Ft-ot nem fizette meg, azt elsikkasztotta. Emiatt a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2006. július 11. napján meghozott 2. B. IX. 2168/2004/52. számú elsőfokú és a II.rendű alperes neve 2007. február 28. napján meghozott 28. Bf. IX. 9718/2006/12. számú másodfokú ítéletével börtönbüntetésre ítélte, és kötelezte, hogy a felpereseknek a polgári jogi igény keretében fizessen meg 657.653 - 657.653 Ft-ot, ezen összegek után 2001. augusztus 1. napjától számított kamatokat. **B.Sz.** a polgári jogi igény megítélt összegét nem fizette meg, és mert több személy sérelmére követett el vagyron elleni bűncselekményt, belátható időn belül nem is várható a felpereseket ért kár megtérülése. A felperesek eredménytelenül kérték az édesanyjuk által kezdeményezett végrehajtási eljárásban befolyt összeg kifizetését. A „kereshetőségi jogukat” a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 230. § (1), (2), (4), (5) bekezdésére alapozták az I., II. és III.r. alperesek tekintetében, míg a IV.r. alperes esetében arra, hogy a közhatalmat illetve szakmai felügyeletet gyakorló alperesekért egyetemleges a felelőssége, minthogy az állami szervezetrendszer szerves részét képezik. A keresetüket ezen felül a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapították. Az önálló bírósági végrehajtó hivatalos eljárásban, közhatalmi jogosítványai gyakorlása során, szándékos jogellenes magatartással okozott kár, melynek mértékét jogerős ítélet bizonyítja. Az I.r. alperes felelősségét a Vht. 232. § (1) bekezdése alapozza meg, mert az önálló bírósági végrehajtót az I.r. alperes nevezi ki, és a kinevezési jogkör gyakorlása feltételezi, hogy e körben megfelelő szabályozó rendszert állított fel. Az önálló bírósági végrehajtó nem közszolgálati, hanem államjogi jogviszonyban áll az I. és IV.r. alperessel, felelősségüket a Ptk. 350. § (1), (2) bekezdései is megalapozza, továbbá a 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés g) pontja, az Alkotmány 8. § (1) és 13. § (1) bekezdései. Felhívásra először azt adták elő, hogy a jogerős ítélet alapján a megítélt polgári jogi igény végrehajtására eljárást nem kezdeményeztek, majd utóbb azzal pontosították az előadásukat, hogy 2007. augusztus 7-én kérték a végrehajtási lap kibocsátását, ami meg is történt, és a végrehajtás 223.V.692/2008. és 223.V.1168/2008. számon van folyamatban. A végrehajtónak volt felelősségbiztosítása, de az a bűncselekménnyel okozott kárra nem terjedt ki. Önmagában az I. és IV.r. alperes felelőssége amiatt is fennáll, hogy a végrehajtó sikkasztási cselekményével összefüggésben a „kár” ténye a felpereseknél egyáltalán felmerülhet, és az állam (állami szerv) ilyen esetben nem áll helyt az általa kinevezett állami (közhatalmi) feladatot ellátó hivatalos személy által - a végrehajtói letéti számláról elsikkasztott - bűncselekménnyel okozott kárért. Az I.r. alperes kártérítési felelősségét nem a károkozás ideje, hanem a károkozóhoz való jogviszonya határozza meg. A végrehajtói szervezet feletti általános felügyeleti jogkör kiterjed annak ellenőrzésére, hogy a III.r. alperes milyen belső

szabályzatokat, eljárási rendeket alkot a végrehajtók számára, ebben milyen szabályok kerülnek megfogalmazásra; továbbá törvényi felhatalmazások alapján a végrehajtói szervezet számára milyen végrehajtási jogszabályok kerülnek kiadásra, azok alkalmasak-e a hivatalos személyeknél az adós által befizetett összegekkel kapcsolatos szabálytalanságok kiküszöbölésére, a bűncselekmény elkövetésének megakadályozására. A III.r. alperes megsértette a Vht. 236. § (3) bekezdését is, amikor a kár összegét a végrehajtót kártérítés megfizetésére kötelező jogerős és végrehajtható bírósági határozat alapján harminc napon belül nem fizette a felpereseknek. A IV.r. alperes helytállási kötelezettségét a Ptk. 658. § c) [helyesen 685. § c)] pontjára is alapították és arra, hogy a végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésére kötelezett teljesítse a kötelezettségét (Vht. 5. § (1) bekezdés).

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I.r. alperes előadta, hogy a rendelkezésére álló adatok szerint a felperesek jogelődje sérelmére az önálló bírósági végrehajtó károkozó magatartása 2001. augusztus 1. napján kezdődött, ez volt ugyanis az első időpont, amikor a végrehajtás során befolyt összeget ki kellett volna fizetnie. A Vht. ekkor hatályos szövege szerint az igazságügyminiszter a végrehajtási szervezet feletti általános felügyeletét látta el, ami nem azonos a felperesek állítása szerinti végrehajtók felügyeletével. A törvényességi felügyeletet az igazságügyminiszter a feladat- és hatásköréről szóló 164/2006. (VII. 28.) Korm. rendeletben meghatározottak szerint gyakorolja, kodifikációs feladatait a szervezeti és működési szabályzat 23. §-a szabályozza. Ez utóbbi keretébe tartozik, hogy az adott jogszabállyal érintett ügyben közreműködik, az ilyen jellegű ügyekben a panaszokat intézi, megválaszolja. E kötelezettségének eleget tett, amikor IRM/IKSZFO/2007/4979. és IRM/IKSZFO/2007/5572. számon levelet intézett az I.r. felpereshez illetve képviselőjéhez. A bírósági végrehajtásnak mind a bírósági, mind a végrehajtói szakasza polgári nem peres eljárásnak minősül, ezért a miniszter közreműködése hatáskör hiányában kizárt. A Vht. 230. § (1) bekezdése szerinti általános feladatkörben a miniszternek nincs joga arra, hogy a végrehajtót intézkedésre kötelezze, vagy intézkedését megsemmisítse. Az önálló bírósági végrehajtó nem alkalmazottja a miniszternek, és nem szervezeti egysége a minisztériumnak. Az önálló bírósági végrehajtó kártérítési felelősségét a Vht. 236. § (1) bekezdése szabályozza, és eszerint tevékenységéért közvetlen felelősséggel tartozik. A miniszternek, az általa irányított minisztériumnak nincs mögöttes felelőssége. A végrehajtók eljárásának törvényességét, szakszerűségét és hatékonyságát a Vht. 230. § (2) bekezdése alapján a megyei bíróság elnöke felügyeli, és őt terheli a végrehajtó ügyvitelének és hivatali működésének rendszeres ellenőrzése (Vht. 230. § (3) bekezdés) is. 2001. augusztus 1. napjáig az önálló bírósági végrehajtó kinevezése is a megyei bíróság elnökének hatáskörébe tartozott (Vht. 232. § (1) bekezdés). Utóbb - mivel a felperesek a releváns végrehajtói tevékenységet 2001. augusztusára tették - elévülési kifogást is előterjesztett.

A II.r. alperes utalt arra, hogy a keresetlevélben a felperesek a vele szembeni követelés jogalapját nem jelölték meg, hivatkoztak azonban a Vht. 230. § (2) bekezdésére. A felperesek kárát az egykori önálló bírósági végrehajtó bűncselekmény elkövetésével okozta, a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a kár megtérítésére tehát ő köteles. Erre őt a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős ítélettel kötelezte is, így a felperesek a káruk megtérítését végrehajtás útján érvényesíthetik. A II.r. alperes azért sem tartozik felelősséggel a felpereseket ért kár miatt, mert erre a Vht. 236. § (1) bekezdése az irányadó. A végrehajtó a II.r. alperesnél nem állt munkaviszonyban, így a Ptk. 348. § (1) bekezdése nem alkalmazható. A megyei bíróság elnöke a Vht. 230. § (2) bekezdése alapján csupán azzal a jogosultsággal rendelkezett, hogy a végrehajtó eljárásának törvényességével kapcsolatban fegyelmi eljárást illetve a tevékenységének kamarai vizsgálatát kezdeményezhette. Az önálló bírósági végrehajtó tekintetében fennálló szakmai vizsgálat és fegyelmi eljárás kezdeményezése nem minősül igazgatási felügyeletnek. A II.r. alperes elnökének az önálló bírósági végrehajtóval kapcsolatos hatásköre nem alkalmas a végrehajtó bűncselekményének megelőzésére, a felpereseknek okozott kár elhárítására. A II.r. alperest kártérítési felelősség jogellenes magatartás hiányában nem terheli. De a jogerős büntetőítéleten alapuló polgári jogi igény végrehajtására tett felperesi intézkedés hiányában az sem bizonyított, hogy a felperesek kára nem térült volna meg. Tévesnek minősítette azt a felperesi okfejtést, hogy közte és végrehajtó között megbízási jogviszony állna fenn. Tagadta, hogy egyébként az alperesek egyetemleges marasztalása lehetséges lenne. A II.r. alperes és az önálló bírósági végrehajtó között nincs a Ptk. 474. §-ában szabályozott megbízási jogviszony, a II.r. alperes végrehajtóval kapcsolatos jogosultsága kizárólag a Vht. 230. § (2) bekezdésén alapul, de e vonatkozásban kártérítési felelősség nem terheli.

A III.r. alperes vitatta a keresetnek mind a jogalapját, mind az összecszerűségét. Előadta, hogy a végrehajtó 2002. júliusában és augusztusában is felhívta a felperesek jogelődjét, hogy közöljön olyan számlaszámot, vagy címet, ahová a pénzt átutalhatja. A felhívásokat a felperesi jogelőd átvette, de azokra nem reagált. A III.r. alperes 2001. szeptember 1. napjától gyakorol felügyeleti és ellenőrzési tevékenységet az önálló bírósági végrehajtók felett. A felperesek 2001. augusztus 1. napjában határozták meg a késedelmi kamatfizetési kötelezettség kezdő napját, amiből az következik, hogy ekkor keletkezett a kár. 2001. szeptember 1. napjától terhelte a III.r. alperest az önálló bírósági végrehajtók háromévenkénti ellenőrzése, de **B.Sz.** 2003. május 1. napjától már nem volt végrehajtó. A három év tehát nem telt el, ez okból nem mulasztott. Egyébként is a felpereseket terheli annak bizonyítása, hogy a III.r. alperes az ellenőrzési, felügyeleti tevékenysége során mulasztást követett el, és e mulasztás hiányában megakadályozható lett volna a bűncselekmény elkövetése. Nincs olyan jogszabályi előírás, ami alapján a III.r. alperes a végrehajtó által elkövetett bűncselekmény esetén kártérítési felelősséggel tartozna. Mivel a Vht. a végrehajtó személyes felelősségéről szól, e körben jogutódlás sincs abban az esetben, ha másik végrehajtó veszi át a jogelőd végrehajtói irodáját. A felperesek jogi álláspontját tévesnek minősítette, a Vht. 236. § (3) bekezdése nem ragadható ki a szöveggörnyezetéből. A (3) bekezdésben szabályozott kamarai kifizetés csak a (2) bekezdésben említett 2.000.000 Ft

biztosítéki letétre vonatkozik, csakúgy a (4), (5) és (6) bekezdés is a biztosítéki letétről szól. A végrehajtó felelősségbiztosítással rendelkezett, és nem helyezte el a III.r. alperesnél biztosítéki letétet, nincs tehát olyan letét, amelynek terhére a kár kifizethető lenne. Tagadta a kártérítési felelősség jogellenes magatartás és okozati összefüggés eleme fennálltát.

A IV.r. alperes előadta, hogy vele szemben a felpereseknek nincs keresetösségi joga, az ezt megalapozó jogszabályi rendelkezést a felperesek nem jelölték meg. Közhatalmi tevékenységet államhatalmi szervein keresztül gyakorolja, így a felperesek és a IV.r. alperes között nincs közvetlen jogviszony.

A Pest Megyei Bíróság 2010. május 26. napján meghozott 14. P. 29.066/2008/20. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy külön felhívásra az állam javára egyetemlegesen fizessenek meg 78.400 Ft feljegyzett illetéket, továbbá fizessenek meg 15 napon belül egyetemlegesen az I.r. alperesnek 65.000 Ft, a II.r. alperesnek 65.000 Ft, III.r. alperesnek 81.250 Ft és IV.r. alperesnek 81.250 Ft perköltséget.

Ítéletének indokolásában a Pp. 164. § (1) bekezdésére utalva rögzítette, hogy a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az alperesek jogellenes magatartást tanúsítottak, hogy a felpereseknek káruk keletkezett, hogy a kár és a jogellenes magatartás között okozati összefüggés van (Ptk. 339. § (1) bekezdés), továbbá hogy a felperesek a kár elhárítása érdekében úgy jártak el, ahogy az tőlük az adott helyzetben általában elvárható (Ptk. 340. § (1) bekezdés). Kifejtette, hogy a felperesekkel szemben a végrehajtó tartozik kártérítési felelőséggel a Vht. 236. § (1) bekezdése, illetve a Ptk. 349. § (1) és (2) bekezdése alapján. A végrehajtó bűncselekménnyel okozott kárt, a károkozás csak és kizárólag neki felróható, a bűncselekménnyel okozott kárért más személy nem tehető felelőssé. Sem a felperesek, sem jogelődjük a kár elhárítása érdekében nem az adott helyzetben általában elvárható módon jártak el. A végrehajtási iratok szerint a végrehajtó a felperesek édesanyját felhívta a perben igényelt 1.315.306 Ft átvételére, illetve számlaszám bejelentésére, de a felhívásnak nem tett eleget. A felhívás időpontjában ez az összeg még nyilvánvalóan megvolt a végrehajtó letéti számláján. A felperesek jogelődje tehát nem a Ptk. 340. § (1) bekezdésében megkövetelt módon járt el. A 223.V.692/2008. és a 223.V.1168/2008. számú végrehajtási ügyek irataiból megállapította, hogy a felperesek a jogerős büntetőítélet alapján ugyan kezdeményezték a polgári jogi igény végrehajtását, azonban az eljárás kezdetén esedékes költséget felhívás ellenére nem fizették meg. A felperesek álláspontja szerint azért, mert ezt az előleget az I., II. vagy III.r. alperes fizesse meg. A Vht. azonban meghatározza azt a személyt, aki a végrehajtási költségeket előlegezni köteles, ez pedig a végrehajtást kérő. A költségek előlegezésének elmaradása miatt e két végrehajtási eljárás szünetelését állapította meg az utóbb eljáró végrehajtó. Mindez annyit jelent, hogy a felperesek meg sem kísérelték a javukra megítélt polgári jogi igény behajtását a bűncselekményt elkövető tényleges károkozón. Az a kifogás, hogy tőle az adósság nem behajtható, nem alapos, mivel nevezett függetlenül attól, hogy büntetés-végrehajtási intézetben

van-e, a teljes vagyonával és nemcsak az esetleges munkabérével tartozik helytállni. A Ptk. 340. § (1) bekezdése szerinti magatartás elmulasztása a felperesek terhére esik.

Az egyes alperesekkel kapcsolatos kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság külön is vizsgálta.

A Vht. 232. § (1) bekezdése szerint az önálló bírósági végrehajtót a miniszter nevezi ki határozatlan időre, meghatározott székhelyre és meghatározott helyi bíróság mellé. A törvény ilyen értelmű rendelkezése 2001. szeptember 1. napjától hatályos. Ezt megelőzően a kinevezési jogot a megyei bíróság elnöke gyakorolta. A kinevezés a miniszter és a végrehajtó között nem hoz létre a Ptk. 474. §-ában szabályozott megbízási jogviszonyt. Az önálló bírósági végrehajtó saját felelősségére önállóan jár el a reá vonatkozó jogszabályok keretei között. Az I.r. alperes által alkotott rendeletek, az általa kezdeményezett magasabb szintű jogszabályok nem minősíthetők megbízási utasításnak, mert ezek közjogi aktusok. A közjogi aktus kibocsátója, illetve kezdeményezője és az aktus címzettje között polgári jogi jogviszony nem jön létre. A Vht. 253/D. §-ában meghatározott, a III.r. alperes feletti törvényességi felügyeleti jogkör nem terjed ki az egyes végrehajtók konkrét intézkedéseinek ellenőrzésére. A végrehajtó intézkedésével, mulasztásával kapcsolatos sérelmek a Vht-ban szabályozott jogorvoslatok igénybevétele útján nem peres eljárás keretében orvosolhatók. A miniszteri rendelet az állami irányítás egyik jogi eszköze, a rendelet a hatálya alá tartozó személyi és tárgyi körre nézve állapít meg kötelezettséget. A miniszteri rendeletben foglaltak nem minősülnek szerződéses jognyilatkozatnak, nem keletkeztetnek polgári jogviszonyt, ami alapján a polgári jogi igény jogosultja közvetlenül az I.r. alperessel szemben érvényesíthetne követelést.

A II.r. alperes és a bírósági végrehajtó között sincs megbízási jogviszony, illet a kinevezés nem hoz létre, a végrehajtó nem a kinevező utasításai szerint jár el, hanem önállóan, önálló felelősséggel a reá vonatkozó jogszabályi keretek között. A Vht. 230. § (2) bekezdése szerint a II.r. alperest a végrehajtó eljárásának törvényességével kapcsolatos fegyelmi eljárás, kamarai vizsgálat kezdeményezésének joga illeti meg, ez azonban nem jelenti a végrehajtó tevékenységének szakmai vizsgálatát, nem biztosít igazgatási felügyeleti jogkört. A II.r. alperes tehát jogellenes magatartást sem tevékenységben, sem mulasztásban nem tanúsított.

A III.r. alperest illetően kifejtette, hogy a Vht. 236. §-a egységesen értelmezendő. A (3) bekezdés szerinti, a III.r. alperes kárért való felelőssége nem feltétlen, nem mögöttes felelősség és nem is egyetemleges a végrehajtó önálló felelősségével. E § (2) bekezdése szerint a végrehajtó a működése körében okozott károk megtérítésének fedezetére vagy felelősségbiztosítást köteles kötni, vagy a III.r. alperesnél biztosítékot köteles letétbe helyezni. Amennyiben felelősségbiztosítást köt, úgy a működése körében okozott károkért a felelősségbiztosítással felel. A végrehajtó felelősségbiztosítással rendelkezett, melyből a felperesek igényüket

azért nem tudták kielégíteni, mert bűncselekménnyel okozott kárra nem terjedt ki. A III.r. alperes a (3) bekezdés alapján csak akkor felel a végrehajtó tartozásáért, ha nála biztosítéki összeget helyez letétbe, vagyis a felelősségbiztosítás megkötése helyett a kamaránál történő biztosíték letétbehelyezését választja a működése körében okozott károk megtérítése fedezetének módozataként. A III.r. alperes felelőssége tehát e jogszabályi rendelkezés alapján nem állapítható meg. Ugyancsak nem alapozza meg a felelősségét a Vht. 230. § (3) és (4) bekezdése, melyek 2001. szeptember 1. napjától hatályosak. **B.Sz.** végrehajtói tevékenysége 2003. májusában szűnt meg, és a jogszabályi rendelkezés hatályba lépése és ezen időpont között nem telt el az a három év, amely után a III.r. alperesnek le kellett volna folytatni a végrehajtó vizsgálatát. De önmagában a háromévenkénti vizsgálat sem alkalmas a bűncselekmény elkövetésének megelőzésére. A III.r. alperes elnöke volt az, aki 2004. júniusában a végrehajtóval szemben a feljelentéssel élt, tehát amikor a bűncselekmény gyanúja tudomására jutott, a szükséges intézkedést megtette.

A IV.r. alperes esetében a felperesek arra hivatkoztak, hogy az Alkotmány 8. § (1) és 13. § (1) bekezdése értelmében kötelezettség terhelte a tulajdon megvédésére. A IV.r. alperes az emberek sértetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartását és védelmét, a tulajdonjoghoz való jogot és ennek védelmét államhatalmi szervei útján gyakorolja. A IV.r. alperes a felperesek által igényelt jogvédelmi funkcióját ellátta, a végrehajtóval szemben államhatalmi szerve, a büntetőeljárást lefolytatta, a megfelelő szankciót mind büntetőjogi, mind polgári jogi értelemben alkalmazta. Az állam a Ptk. 28. § (1) bekezdése szerint csak mint vagyoni viszonyok alanya lehet megállapodásnak és az abból eredő jogviszonynak a részese. A perbeli esetben államhatalmi szervei útján közjogi intézkedések révén gondoskodik a felperesek által hivatkozott jogok védelméről, közöttük polgári jogviszony nem keletkezett.

Mindezen okok alapján az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét teljes terjedelmében elutasította. A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. Az illeték viselésével kapcsolatos döntését ezen felül az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 62. § (1) bekezdés g) pontjával, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésével, az ellenérdekű felek képviseleti költségét illetően a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjával indokolta.

Az I.r. felperes fellebbezésében elsődlegesen a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára, másodlagosan az elsőfokú ítélet teljes megváltoztatásával az I.r. felperes keresetének történő helyt adást és az alperesek kötelezését kérte a kereseti követelés megtérítésére, egyetemleges kötelezésük mellett perköltség megfizetésére. Előadta, hogy a felperesek a Pp. 51. § b) pontja értelmében együtt indítottak pert. A felperesek nem követelhetek egyetemlegesen, ebből értelemszerűen következőnek minősítették, hogy egyetemlegesen sem voltak marasztalhatók a perköltség megfizetésére. Ezért az

egyetemleges marasztalás mellőzését kérte. Ugyanakkor viszont az alperesek a Pp. 51. § a) pontja alapján képeznek pertársaságot, és így a Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen felelnek a felpereseknek okozott kárért. A jogerős büntetőítélet minden vitán felül bizonyította, hogy a IV.r. alperes által létrehozott végrehajtási szervezeten belül, az I.r. alperes általános felügyelete alatt és általa kinevezetten, a II.r. alperes eljárási törvényessége mellett és a III.r. alperes szakmai felügyeletében a volt önálló bírósági végrehajtó közhatalmi jogosítvánnyal felruházott jogkörében eljárva, sikkasztást megvalósítva okozott kár a felpereseknek. A felperesek a jogerős ítélet alapján a károkozóval szemben végrehajtást kezdeményeztek, ami gyakorlatilag behajthatatlanná vált a követelés mértékére tekintettel, a felperesek ésszerű döntéssel nem vállalhatták a végrehajtással járó további felesleges költségek viselését. A büntetőítéletből egyértelműen levonható az a következtetés, hogy a felperesek nemcsak a károkozás tényét, hanem a bekövetkezett kárt, annak pontos mértékét, továbbá az okozati összefüggést is bizonyították. Az elsőfokú ítélet jogi tévedésen alapul, ami az egész eljárást jogszabálysértővé teszi, minthogy az ítélet szerint a felpereseknek kellett volna azt is bizonyítaniuk, hogy a kár elhárítása érdekében úgy jártak el, ahogy az tőlük az adott helyzetben általában elvárható. E bírói tévedés eredményeként az alperesek felmentést kaptak a bizonyítási teher alól, és az elsőfokú eljárásban egyáltalán nem történt meg felelősségük vizsgálata, a károkozásban való közrehatásuk megállapítása. Az alpereseknek nem is kellett érdemi védekezést előterjeszteniük, bizonyítási indítványt tenniük arra, hogy úgy jártak el, ahogy az adott helyzetben elvárható. Az alperesek vétlenségének bizonyítása az elsőfokú eljárásban nem történt meg, ez az eljárási szabályok lényeges megsértését jelenti, és ezért szükséges az eljárás megismétlése és új eljárás lefolytatása, új határozat hozatala. Az elsőfokú bíróság a tényállás felderítési kötelezettsége körében megsértette a Pp. 206. §-ában foglaltakat, és ennek eredményeként ítélete megalapozatlan. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értesítette a felpereseket a végrehajtási iratok beérkezéséről, ezért azokat nem ismerhették meg, ugyanakkor az irat a per szempontjából lényeges levelezést tartalmaz, amelynek ismeretében a bíróság másként ítélte volna meg a felperesek jogelődjének terhére rótt kárenyhítési kötelezettség elmulasztását, illetve az üggyel érintett végrehajtók mulasztását. Nem adott helyt az ügyben eljáró négy végrehajtó tanúkenti meghallgatására vonatkozó indítványnak, ezért nem derülhetett ki, hogy milyen mértékben felelősek a károkozásban. Nem adott helyt annak a felperesi indítványnak, hogy a III.r. alperes csatolja szervezeti és működési szabályzatát, valamint ellenőrzési tervét. Mellőzte a III.r. alperes nyilatkozatát arról, hogy a Fővárosi Illetékhivaltól elsikkasztott 5.000.000 Ft-ot mikor térítette meg, minthogy a másodfokú büntetőítéletben ez a szervezet a sértettek között már nem szerepelt. Súlyos mulasztásnak minősítette, hogy az elsőfokú bíróság meg sem próbálta meghatározni és behatárolni a károkozás idejét, amely nemcsak az akkor hatályos jogszabályok alkalmazását, hanem az elkövetés idejéhez kapcsolódó egyéb jogkövetkezményeket is alapvetően meghatározza. A károkozó a jogutódja, az őt követő végrehajtó felé nem számolt el a per tárgyát képező behajtási összeggel, és nincs arra adat, hogy azt a pénzügyi elszámolási rendszeréből mikor és milyen módon vette ki. A sikkasztás bűncselekménye, a károkozás elkövetési ideje egzakt

módon nem határozható meg. De mert a károkozó végrehajtó 2003. május 1-én mondott le tisztségéről, az ekkor hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, mert ezt követően már nem követhette el a sikkasztás bűncselekményét végrehajtói státusza megszűnése folytán. Az alperesek károkozásban való közvetett közrehatását a következőkkel látta bizonyítottnak. A 2003. május 1. napján hatályos Vht. 230. § (1) bekezdése szerint a végrehajtási szervezet feletti általános felügyeletet az I.r. alperes látja el, a (2) bekezdés szerint az önálló bírósági végrehajtó eljárásának törvényességével kapcsolatban a végrehajtó székhelye szerinti megyei bíróság elnöke kezdeményezhet fegyelmi eljárást illetve a végrehajtó tevékenységének kamarai vizsgálatát, míg a (3) bekezdés szerint a III.r. alperes feladata az önálló bírósági végrehajtók ügyvitelének hivatali működésének és magatartásának rendszeres ellenőrzése. A IV.r. alperes felelősségére a Vht. 1. §-a, továbbá az 5. § (1) és (2) bekezdése ad iránymutatást, minthogy maga a bírósági végrehajtás állami kényszernek minősül. Az eljárás során nem volt megkerülhető az alpereseknek a végrehajtó működésével és tevékenységével kapcsolatos jogosítványainak vizsgálata a károkozásban való közvetett felelősségük megállapítása végett. A tényállás feltárása nélkül az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. Az alperesek ugyanis nem bizonyították, hogy olyan ellenőrzést és olyan rendszerességgel végeztek, amely alapján a törvényben foglalt kötelezettségeiket teljesítették volna. Nem fordulhat elő, hogy közhivatalt viselő személy elsikkasztja a polgár által befizetett összeget. Az államnak és szerveinek a jogalkotással és az ellenőrzés rendszerének megteremtésével meg kell akadályoznia, hogy a közhivatalt viselő, állami közhatalom birtokában eljáró végrehajtó a neki befizetett összeget - ami másnak a tulajdona -, elsikkasztassa. És ha erre nem kerül sor, továbbá a bűncselekmény elköveteléséért felelős személy a kárt nem téríti meg, az érintett szerv felel az elsikkasztott összegért. Az elsőfokú bíróságnak fel kellett volna tárnia, hogy a 2001. július 17-i árverési értékesítés és a vételár elsikkasztása közötti időben mely jogszabály rendezte a miniszteri feladatokat és hatásköröket. A miniszter jogalkotási felelősségét a Vht. 307. § (2) bekezdése szabályozza a végrehajtói szolgálat működése tekintetében. Magának a közjogi kötelezettségnek az elmulasztása, illetve a nem elvárható módon történő teljesítése alapozza meg az I.r. alperes kártérítési felelősségét. A végrehajtó eljárása olyan nem peres eljárás, ami a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bsz.) 97. § (4) bekezdése hatálya alá esik, és ebből következik, hogy a tevékenység a bíróság eljárásával esik egy tekintet alá, vagyis a végrehajtó által okozott és meg nem térített kárért a Ptk. 349. § (3) bekezdésére figyelemmel a II.r. alperes felel. Tévesen értékelte az elsőfokú bíróság a tények feltárása nélkül azt a körülményt is, hogy az önálló bírósági végrehajtó nem a megbízottra vonatkozó szabályok szerint felel. A végrehajtót a miniszter nevezi ki, de nem köztisztviselő. A miniszter megbízottjának tekintendő azonban a végrehajtói szolgálat ellátása tekintetében, melyet igazol, hogy a miniszter mint megbízó választja ki a végrehajtó személyét, és ezért felel az alkalmasságáért. Tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor a Ptk. 350. §-ának alkalmazását kizárta. A Vht. 236. § (3) bekezdése értelmében a III.r. alperest marasztalni kellett volna, mert téves az az elsőfokú ítéleti érvelés, hogy e § bekezdéseit egységesen kell értelmezni. A III.r. alperes nem hivatkozhat arra, hogy a károkozó nem helyezte el

nála biztosítási letétet. A kamarának kötelessége lett volna a Vht. 236. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezések megtartását ellenőrizni. A III.r. alperes tekintetében fenntartotta, hogy amikor a károkozó az ügyet átadta az őt követő végrehajtónak, majd további változások történtek a végrehajtó személyében, a tevékenységet, a pénzkezelést a III.r. alperesnek ellenőriznie kellett volna a Vht. 230. § (4) bekezdése alapján ellenőrzési tervtől függetlenül, egyedi vizsgálat alapján. A III.r. alperes nem a bűncselekmény elkövetési lehetősége kizárásának elmulasztásáért felel, hanem amiatt, hogy a Ptk. 339. §-a alapján nem tett eleget az adott helyzetben általában elvárható ellenőrzési kötelezettségének, így a végrehajtói átadások tekintetében az ellenőrzés elrendelését gondatlanságból elmulasztotta. Nem vizsgálta, hogy a károkozás idején a károkozó személyével, tevékenységével, magatartásával, közhatalmi jogosítványainak használatával kapcsolatban közvetett módon milyen jogviszonyban állt az alperesekkel, és ez a sikkasztás elkövetésében mindenképpen közrehatott, és az alperesek károkozásért való felelőssége egyetemlegességét megalapozza. A közjogi jogviszonyt a végrehajtó törvénybe ütköző magatartása nem szünteti meg, és nem transzformálja át a közjogi felelősséget magánjogivá. Az I.r. felperes az Országgyűlés 33/2010. (VI. 11.) OGY határozatában foglaltakra tekintettel arra az álláspontra helyezkedett, hogy a IV.r. alperes feltétlen felelősséggel tartozik, ha az állami szervek a hatáskörük kiosztása alapján a jogszabályban, azaz az Alkotmányban foglalt kötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni. Külön is hangsúlyozta azon ítéleti megállapítás jogszabályellenességét, amely a felperesek illetve jogelődjük kárenyhítési kötelezettségével kapcsolatos. Fenntartotta azt a véleményét, hogy a II.r. alperest az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala csak meghatalmazással képviselhette volna, a II.r. alperes képviselőjében eljáró személy egyébként sem jogtanácsos, így részére a perköltség megállapítása jogszabálysértő, melynek mellőzését kérte. Az I. és IV.r. alperes állami illetve köztisztviselői szervek. Az I.r. alperes képviselője köztisztviselő, ezért jogtanácsosi díjat nem számíthat fel. Sérelmezte, hogy az elsőfokú ítélet a perköltségre vonatkozó számítást nem tartalmazza, a IV.r. alperes esetében pedig indokolatlannak minősítette az ügyvédi képviselőt, minthogy a Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. rendelkezik jogi igazgatósággal. A pertárgyérték alapján az 5 %-os munkadíj 32.800 Ft lett volna, szemben az elsőfokú ítéletben szereplő 40.625 Ft-tal.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokaira utalva.

A II.r. alperes fellebbezési ellenkérelme szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelem nem alapos. Az elsőfokú bíróság a tényállást a perbeli bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, helytállóan foglalt állást a bizonyítási teher kérdésében. A felperesek keresetüket a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapították, és így nem vitás, hogy az ott írt feltételek fennállását a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében a felperesek tartoztak bizonyítani, mert a valóban történő elfogadás az ő érdekükben állt. A felperesek a kártérítés jogszabály által előírt feltételeit nem bizonyították, ezért a felróhatóság kérdésének nincs is

jelentősége, a kimentési okra ugyanis a károkozó a kártérítés törvényi feltételeinek bizonyítását követően hivatkozhat. Téves az a fellebbezési állítás, hogy az alperesek felmentést kaptak volna a bizonyítási teher alól. Alaptalan tehát az az előadás, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az eljárás lényeges szabályait. Az elsőfokú bíróság a tényállást a perbeli bizonyítékok alapján helyesen állapította meg, a releváns tényekre vonatkozó bizonyítást lefolytatta, nem sértette meg a Pp. 206. §-ának rendelkezését, a bizonyítás kiegészítése érdekében sem szükséges a hatályon kívül helyezés. Az elsőfokú bíróság okszerű következtetést vont le, amikor a II.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Tévesnek minősítette a Bszi. 97. § (3) bekezdése alapján a II.r. alperest terhelő kártérítési kötelezettségre vonatkozó okfejtést. A kereset elbírálásakor a Vht. rendelkezéseit kellett figyelembe venni, és e tekintetben helytálló az elsőfokú ítélet. Nincs alap a döntés megváltoztatására, és ugyancsak nincs alapja az egyetemleges marasztalásra irányuló kérelemnek, mert az egyes alperesek tevékenysége egymástól elkülönült. A perbeli képviseletet támadó fellebbezési előadással szemben hivatkozott arra, hogy az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala a Pp. 67. § (1) bekezdés d) pontja alapján jogszerűen képviselheti a bíróságokat. Egyetértett viszont azzal a fellebbezési kérelemmel, miszerint a javára perköltséget megállapító rendelkezés téves, nem is kérte a perköltségben marasztalást. Ennek mellőzését tehát az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával nem ellenezte, egyebekben annak helybenhagyását kérte.

A III.r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és abból a jogszabályoknak megfelelő következtetést vont le. Az elsőfokú eljárásban előadott álláspontját fenntartotta. A felperes a Vht. 230. §-át tévesen értelmezi. Az I.r. felperesnek az elsőfokú eljárásban bizonyítani kellett volna, hogy a III.r. alperes jogellenes magatartásával közvetlen okozati összefüggésben érte őt kár. De a felperes sem a jogellenes magatartást, sem az ezzel okozati összefüggésben álló kárt nem tudta megjelölni.

A IV.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében helyes indokaira tekintettel az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

A II.r. felperes keresetét elutasító ítéleti rendelkezés jogerőre emelkedett (Pp. 228. § (4) bekezdés). A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének az I.r. felperesre vonatkozó rendelkezéseit bírálta felül.

Az I.r. felperes fellebbezése a következők szerint nem alapos.

Az I.r. felperes elsődleges, az ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelme kapcsán a másodfokú bíróság rögzíti, hogy nem észlelt az elsőfokú eljárás lényeges szabályai tekintetében olyan sérelmet, ami a tárgyalás megismétlését vagy kiegészítését tenné indokolttá. Az I.r. alperes személyét illetően a következők rögzítendőek: A felperesek I.r. alperesként az igazságügyi és rendészeti minisztert jelölték meg, és ezen részükről módosítás nem történt. Tény, hogy a periratok

között találhatók olyanok, amelyek I.r. alperesként az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumot tüntették fel, ez azonban nem változtat az I.r. alperes személyén, akit egyedül a felperesek jogosultak meghatározni. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy ezek az elírások döntően alperesi beadványokon szerepeltek, az elsőfokú bíróság csak a 20. sorszámú ítélete személyi részében vétett elírást, és ezt utóbb kijavította.

Az I.r. alperes személyét illetően nem valósult meg a Pp. 111. § (1) bekezdésében leírt helyzet, így a félbeszakadás szabályai nem alkalmazhatók.

Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást helyesen állapította meg. Az abból levont jogi következtetései is helytállóak voltak.

A felperesek kárát - általuk sem vitatottan - az édesanyjuk végrehajtási ügyét intéző önálló bírósági végrehajtó okozta azáltal, hogy a végrehajtási eljárásban befolyt és a felperesek édesanyját megillető összeget elsikkasztotta. Ezt a károkozó magatartást egyedült a volt bírósági végrehajtó valósította meg, ebben vele más nem működött együtt, nem történt közös károkozás. A perben releváns egyetlen jogszabályi előírás a Vht. 236. § (1) bekezdése, miszerint a végrehajtó a végrehajtói működése körében, illetőleg az eljárása során okozott kár megtérítéséért a Polgári Törvénykönyv szerint felel. Mivel pedig a Vht. önálló felelősségi alakzatot állított fel a végrehajtó működése során okozott károk megtérítésére, ez az irányadó. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a végrehajtó felelőssége egyrészt a Vht. 236. § (1) bekezdésén, másrészt viszont közvetlenül a Ptk. 339. § (1) bekezdésén is alapul, hiszen részéről a jogellenes magatartást, a bűncselekmény elkövetését jogerős bírói ítélet állapította meg, mi több ennek polgári jogi következményét is alkalmazta, amikor a terheltet a polgári jogi igény megtérítésére kötelezte. Sem Vht. 230. § (1) bekezdése szerint a végrehajtási szervezet (tehát a szervezet egésze és nem az egyes végrehajtók) felett általános felügyeletet ellátó I.r. alperest, sem az önálló bírósági végrehajtó kinevezésekor a Vht. 232. § (1) bekezdése folytán a kinevezési jogot gyakorló, a Vht. 230. § (2) bekezdése alapján a végrehajtó eljárásának törvényességét, szakszerűségét és hatékonyságát átfogóan felügyelő, a Vht. 230. § (3) bekezdése értelmében a végrehajtó ügyvitelének és hivatali működésének rendszeres ellenőrzésére feljogosított II.r. alperes elnöke, sem pedig a Vht. 249. § (1) bekezdésében írtak szerint a végrehajtók önkormányzati szerveként létrejött III.r. alperest nem terheli sem közvetlen, sem mögöttes felelősség az önálló bírósági végrehajtó által a működésével összefüggésben harmadik személynek jogellenesen okozott kár megtérítéséért.

Jelen perben nem azt kellett vizsgálni, hogy általában mely szervezetnek van felelőssége általában az önálló bírósági végrehajtók működéséért, hanem azt kellett vizsgálni, hogy a felperesek által megjelölt alperesek közül bármelyik tanúsított-e olyan a Ptk. 339. §-a szerinti kártérítési felelősséget megalapozó jogellenes magatartást, amivel okozati összefüggésben a felperesek (fellebbezési szakra tekintettel az I.r. felperes) kárt szenvedtek. A károkozó magatartást pedig az előzőekben kifejtettek szerint **B.Sz.** valósította meg, melynek büntető és polgári jogi

következményeit is alkalmazták vele szemben. Mások, jelen esetben az alperesek részéről nem történt olyan jogellenes magatartás, ami a felperesek károsodását eredményezte. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a konkrét károkozó magatartást a felperesek tartoztak volna megjelölni, hogy az mikor és miben nyilvánult meg, de ez nem történt meg.

A fellebbezésben írtakra tekintettel rámutat a másodfokú bíróság, téved az I.r. felperes, amikor azt állítja, hogy az önálló bírósági végrehajtó által megvalósított károkozás idejét az elsőfokú bíróságnak kellett meghatároznia. A felperesek a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja értelmében már a keresetlevelükben tartoztak volna megjelölni a károkozás időpontját. Az elsőfokú bíróság feladata annyi volt, hogy amennyiben az alperesek kártérítési felelősségét fennállónak találta volna, vizsgálja a károkozó magatartás miben létét és a kár bekövetkezésének idejét. Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy azzal, miszerint **B.Sz-t** a büntetőítélet a felperesek javára 2001. augusztus 1. napjától számított késedelmi kamatban marasztalta, a Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében a kár bekövetkeztének idejét is meghatározta. A kártérítési felelősség szempontjából pedig ennek van jelentősége.

A másodfokú bíróság egy kérdésben korrigálta az elsőfokú ítéletet. A pernyertes II.r. alperes nem kérte perköltség megállapítását, képviselőjének módja nem is jogosította perköltség felszámítására. Ezért a másodfokú bíróság e körben a fellebbező I.r. felperes marasztalását mellőzte figyelemmel a II.r. alperes fellebbezési eljárásban tett nyilatkozatára. A perköltségre vonatkozó egyéb rendelkezést a másodfokú bíróság - határozott fellebbezési kérelem hiányában - nem érinthette.

A másodfokú bíróság ítélete a Pp. 253. § (2) bekezdésén alapult.

A másodfokú eljárásban pervesztes I.r. felperes a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az I., III. és IV.r. alperesek képviselőjével felmerült ügyvédi, jogtanácsosi munkadíjat (Pp. 75. § (2) bekezdés, 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdés) és a fellebbezési illetéket (6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése) megtéríteni.

Budapest, 2011. június 23.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: